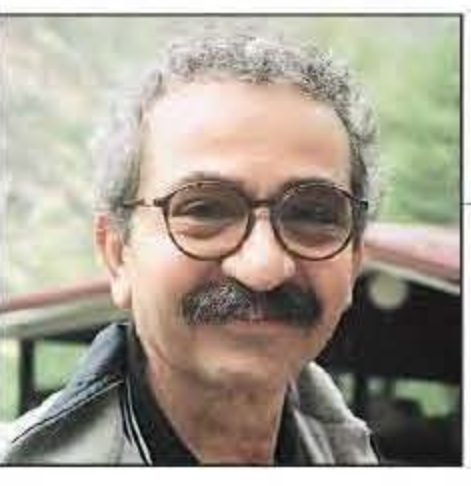

Kıtaplar Adası

M. SADIK ASLANKARA

Gençlik köprüsü...

"Köprü", bir yerden öte yere geçmenin, bir biçimde yeni serüvenlere açılmanın aracı değil mi?.. Bu da en çok gençlere yakışan bir tutum olmalı... Genç aramayacak, genç bulunduğu yerden başka yerlere, evrenlere sıçramayacak da kim yapacak bunu? Mısırlı uyku da bebekler mi, taşkın cinliklerine karşın fiziksel yeterliğe henüz ulaşmamış çocuklar mı, yoğurdu artık üfleterek yeme alışkanlığında kılı kırk yaran biz miyim? Köprü deneyimdir bu yanıla, yaşamın içine, derinlerine saldı köprüdür insanoğlunun... Bu yüzden "köprü"nü gençlikle ilişkilendirmekten daha doğal ne olabilir? Gençler, 1968'in öngünlerinde, yaz tatillerinde Anadolu'nun çeşitli yerlerine dağılır, okulsuz, yolsuz yerlere okul, yol yapar; bu arada iki ucu buluşturan köprüler kurardı... Bunlardan biri de Hakkâri'nin Zap Irmağına kurulan köprü olmuştu... Genç belgeselci Bahriye Kabada-yı'nın "Devrimci Gençlik Köprüsü"nü izlediğinizde, söz konusu köprünün öyküsünü de öğrenme fırsatı buluyorsunuz... 12 Eylül'de böylesi köprüleri attılar, gençleri deneyden, cesareten uzaklaştırdılar, sonuçta her yanı uçurumların kapladığı bir ucube ortam çıktı ortaya...

Ama işte yeni bir köprü açıldı önümüzde: **Güneşi** Kitaplığı tarafından başlatılan, Semih Gümüş yönetimindeki "Köprü Kitaplar" dizisi... İlk beş kitap yayımlandı bile. Köprüdeki bu kitaplar kimlerden, neler? Yayın sırasına göre sayayım: Necati Tosuner'den **Keleş Osman** (2008), Ayhan Bozırat'tan **Sokakta Tek Başına** (2008), Ömer Seyfettin'den **Sivrisinek** (2008), Necati Güngör'den **Sessiz Yürek** (2009), Osman Şahin'den **Katuna'da Dokuz Ay** (2009). Aldığım bilgilere göre altıncısı da şu sıralar yayımlanmak üzere: Azra Erhat'tan **Troya Masalı**. İleride, tasarladığım bir Azra Erhat yazısında, bu anlatısına da değineceğim ayrıca onun.

Sivrisinek ile **Sessiz Yürek**, kısa öykülerden oluşuyor, ötekileri çocuk-gençlik romanı... Ama okur yaşındaki dağılım açısından dikkate alındığında öykülerle romanların, salt çocuğa ya da yalnız gence veya erişkine yönelik olmadığı görülebiliyor. Gerçekten andığım beş kitap da geniş bir yelpazede okura sesleniyor. Kendi payıma ben de, kimilerini önceden bildiğim halde severek, yazınsal tatlar olarak okudum bu kitapları.

"KÖPRÜ KİTAPLAR"IN USTA YAZARLARI...

Dizideki başarı, usta yazarların böyle bir dizide bir araya gelmelerinden kaynaklanıyor. Evet hüner, başarı, bu uzakta yatıyor yanılmıyorsa...

Nitekim "Köprü Kitaplar"daki yapıtların yazarları, Türkçenin öncü kadroları arasında sayılabilecek beş addan, yazınsal birikimimizi yansıtabilecek, bunu birebir simgeleyebilecek öykücülerimizle romancılarımızdan oluşuyor... Hangisini alırsak alalım, yazınsal geçmişi olan, yapıtlarındaki sağlamlıkla öne çıkan, bu da söz mü alanında, yetkinlik, öncülük savı taşıyan öykücü yazarlardan seçildiği sezilebiliyor bunların tümünün de.

Sözgelimi Ömer Seyfettin üzerine ne söylenebilmiz? Tanımayan var mı onu? Türk öykücülüğündeki yerini bilmeyen onun?.. Belki bundan daha önemli olarak, Türkçenin gerçek anlamda yazın dili haline gelişindeki öncü tutumuyla yalın, alçakgönüllü, ama görkemli, eşsiz emekçiliğiyle, paydaşlığıyla anılmalı o...

Ötekilerini de Türkçenin öncü kadroları arasında sayışımın nedeni var elbette...

Necati Tosuner'i, Ayhan Bozırat'ı, Necati Güngör'ü, Osman Şahin'i alalım... 1950 kuşağının asli niteliğini koruyan, bunu en yüksek düzeyde tutmaya çabalayan, onlardan devraldıkları değeri, 1960'lardan, 70'lerden günümüze taşıyagelen kişiler bunlar... Hatta birer simge oldukları da düşünülebilir bu yazarların...

Nitekim kitapların salt çocuklara, gençlere yönelik yazıldıklarını düşündürecek en küçük bir belirti yok sanki, yapıtları okurken kavırıyor-sunuz bunu. Tersine okuma ediminiz sırasında görüyorsunuz ki yapıtlar, okur yaşı çok daha aşağılara inebilecek düzey gözetilerek, bu yönde tasarlanarak kaleme alınmış, o kadar...

Burada öteki çocuk-gençlik yazını türlerinde öykü, roman verimleyen yazarların, işi hafifseyerek yazdıkları ya da en azından yazınsal tutumlarını yeğniştirerek bu işe yaklaştıkları gibisinden görüş getiriyor değilim kesinlikle... Ama bundan, eğer kimi yazarların, ister ço-

cuklara, gençlere, isterse yetişkinlere yönelik yazsın kaleme aldıkları yapıtlara çok daha yoğun yazınsal erke yüklediği, sonuçta verimini çok daha yetkin yazınsallıkla donattığı gibisinden bir anlam çıkacaksa eğer, bakın işte, buna itiraz edecek değilim doğrusu...

Gerçekten de andığım yazarların öteki öykülerini, romanlarını nasıl okuyorsam söz konusu dizide yer alan kitaplarını da buna koşut kavrayışla okuyup alımlamaya giriştiğimi söyleyebilirim gönül rahatlığıyla! Nitekim iki yazarın, Necati Güngör'le Osman Şahin'in söz konusu dizide yeni kitaplarıyla katılması, diziyi ne ölçüde ciddiye aldıklarının da göstergesi sayılmalı!

Yazarların dilsel tutumlarında, anlatımlarında, biçimsel, biçimsel kaygılarında, eğretilmelerinde, kurgularında, sonuçta yazarlık anlayışlarında, yazarlık hamurlarında bu yaklaşım bütün bütüne kendini gösteriyor.

Necati Tosuner'in burkulmalarla örülü alay-saması, Ayhan Bozırat'ın yazınsal işçilik bağlamında ayrıntıları dağıtıp yerleştirmedeki özeni, Ömer Seyfettin'in bir insanda tüm toplumu kucaklayan öyküleme ustalığı, Necati Güngör'ün sevgiyle acıma duygusunu birbirinden ayırarak ama aynı zamanda yeni bir yaklaşımla yine birbirine katıp harmanlaması, Osman Şahin'in uçurumlar başındaymışçasına insanın içini ürperten anlatımı bu beş kitapta bir kez daha, yeniden karşımıza çıkıyor...

DIŞ DÜNYAYA UZANAN KÖPRÜLERİN ÖNÜNDE...

Sonuçta bu özellikler, kitapların gerçek anlamda dış dünyayla kurulan birer köprü olarak öngörüldüklerini, enikonu böyle bir köprüye dönüştüğünü ele veriyor... Kitaplar hem farklı bir dünyaya doğru yelken açmamızı sağlıyor bizim, hem yeni keşiflere doğru yaşam deneyimi bağlamında zenginleşmemizin de önünü açıyor...

Gelin önce birer betimleme tümcesi kurmaya girişelim andığım beş kitapla ilgili olarak... Örneğin Tosuner'de, kahramanımız aracılığıyla evden kaçıp İstanbul'a gitme düşünüşüne yaşamak, Bozırat'ta babanın ölümü ardından, anenin evlere gündelikliğine gitmesini, sonra küçük kız kardeşin bu evlerde horlanmasını içine sindiremeyen kahramanımızın melodramatik yaşamıyla yüzleşmek, Ömer Seyfettin'te, birey olarak içinde yaşadığımız toplumla çatışmalarımızın bizi yer yer nelerle yüz yüze getirdiğini gözlemlemek, Güngör'de, sevginin sessizlikle, içtenlikle büyüyüp serpileceği düşüncesini tartmak, Şahin'de tanımadığımız, dilini bile bilmediğimiz coğrafyadaki gerçekliklerle bir tür ayna içinde yüzleşmek...

Hangimiz yaşamamışızdır, yaşamamızın bir anında böylesi duygularla yüzleşmemişizdir ya da bunun bir biçimde tanıklığını yapmamışızdır, çevremizden bunları duymamışızdır?

Bu kitaplarda biz, soy yazarların bizi sarıp sarmalayan büyüleyici yazınsal havasıyla kuşatılıyor her kezinde. Usta yazarlarımızın böylesi kitaplar verimlemiş olmalarını, yalnız çocuk-genç yazınımıza değil, tüm yazınımıza, dilimize armağan olarak almamız zorunlu bu nedenle.

Az iş mi yapılan? Bu yazarlarımızın önümü-

ze serdiği evrenler, kol kola girdiğimiz kahramanlar küçümsenebilir mi? Bütün bunlar, okur açısından elbette büyük kazanım... Bir de bunun yanına eklenen, güzelduyusal açıdan, ah-laksallık bağlamında okuru kuşatan doygunlu-ğün, yetkin duruşlu tokluğun altı da çizilebilir...

Öte yandan diliyle, imgelemesiyle, okuma zevkimizi artıran, ötesinde bilincimizi bu yönde pekiştiren kitaplar bunlar. Alabildiğine yüksek gerçekçilik duygusuyla, yazınsal işçiliğindeki özeniyle, dramatik dolantılarının, psikolojik oluntularının eksiksiz yerine getirilişiyle pırıl pırıl, göz kamaştırıcısına parlayan kitaplar...

Yukarıdan bu yana saydığım yazınsal özellikleriyle, yaşam-yazın birlikteliği açısından taşıdığı değerle, hemen her okurun, ama özellikle gençlerin mutlaka okuması gereken bir diziyi oluşturuyor bana göre söz konusu yapıtlar...

ÖYKÜYLE, ROMANIN KÖPRÜSÜNDEN GEÇMEK...

"Köprü Kitaplar" dizisine, öykücülerle başlamanın daha doğru olacağına düşünülüyor seziliyor. Doğrusu yalnız iyi bir yazar seçimi değil, bu yönde sağlıklı bir mantığın da göstergesi aynı zamanda bu yaklaşım...

Gerçekten yazınsal tür olarak öyküyle, romanla gençlere yönelip onlar için köprü oluşturmaya, kurmaya yönelmek, hayatın karşısında onları bu kitaplar aracılığıyla köprü kurmaya kışkırtmak, çocuk-gençlik yazını bağlamında yapılabileceklerin güzel bir örneği...

Öte yandan işe ustalarla başlamak, onların daha önceki verimleriyle yetinmeyip kendilerinden yeni, ilk kez gün yüzüne çıkardıkları dosyalar olarak kitaplaştırmak... Bunu sürdürme kararlılığı göstermek...

Köprü kitaplar arasında, ileride şiir türünde, ne bileyim belki başka türlerde kitaplar da düşünülmüştür.....

Herkesin çocuklara ağır bombardımanlar indirdiği bir çağda, onlara sanatın iyileştirici, sağaltıcı kimyasıyla yaklaşmak, her zaman çok soylu bir tutum olarak geliyor bana... Öteki ciddi yayınevlerinin buna koşut çalışmalarıyla **Güneşi** Kitaplığının bu seçkin tutumunu övgüyle karşılamalıyız bu nedenle.

Oyle ya dış dünyadan gelen bu saldırgan, barbar tutuma karşın yine de korkmadan bu doğrultuda yepyeni yaşam deneyimleriyle cesa-retlendirmek gençleri, ne güzel!

İleride dizide eklenecek yeni yazarlarla değişik türde kitaplarla söz konusu köprülerin çok daha güçlü, yaygın bir ağ oluşturması beklenbilir elbette. Bu çerçevede 1960'ların, 70'lerin yazarlarıyla, hatta doksan yıl öncenin kurucu öykücüsüyle diziyi başlamak, kuşkusuz belirgin bir ağırlık kazandırıyor zaten işe...

Ayrıca Ömer Seyfettin'in yazdığı dilin korunarak gerekli açıklamalarla okurun, bunu kolayca alımlamasını sağlamak da övgüyle karşılanmalı.

Bu çerçevede örneğin ileriki haftaların birinde, Osman Şahin'in **Katuna'da Dokuz Ay**'da, Selma öğretmeninin gözünden anlatıldığı 1960 sonlarındaki Güneydoğu Anadolu'daki köy gerçekliği ile, Mahmut Makal'ın **Bizim Köy**'de öğretmen Mamıdefendi'nin bakışıyla anlatıldığı, 1940 sonlarındaki Orta Anadolu köyü gerçekliğini karşılaştırmayı, öğretmen iki yazardan kalkarak bu iki köyle öğretmen temelinde günümüz öğretmenlerine gelmeyi, kırk yıl önce-siyle altmış yıl öncesinin gerçeklikleriyle bugünü kabaca da olsa değerlendirmeyi çok isterim doğrusu...

Böyle güzel girişimler, çabalar da olmasa insan ileriye gidilip gidilmediğinden bile kuşkulanacak neredeyse...

Sahi biz böyle sersem sepelek ne yapıyoruz dersiniz? Yerimizde mi sayıyoruz, yoksa uygun adım yeni bir ortaçağa doğru mu gidiyoruz?

"Köprü Kitaplar", çağdaşlığın da köprüsü...■